

Abonnement pour un an
350 piastres

Edition spéciale. 500 ptrs .

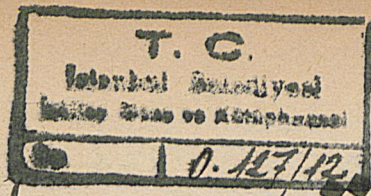
Adresse :

“Idjtihad,” Constantinople

Téléph . St . 865

XXIII ème ANNÉE

1927, 1 Septembre No 235

اجتہاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی ، صناعی ، صحتی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
نور کیا ایچون ۲۴ ، خارج ایچون
۳۴ ، اعلا کاغذ لیبسی ہ ایرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد ٹہوی »

تلہ فور : استابول ۸۶۵

یکرمی اوچنچی سنہ

نومرو ۲۳۵ - ۱ ایلول ۱۹۲۷

اكبر و كبر

اجتهاد صاحبي دوكتور عبدالله جودت بكه مکتوب
نشان طاشي آغستوس ۹۲۷

عزيز و محترم برادر م ،

اجتهادك احتياج زمانه كوره تنسيقيه عصرى بر شكلده
نشرى خصوصنده سزه معاوننده بولونه جفمى وعد ايتمش ايدم .
بوابده بعض مطالعه لرم اولديفندن اول امرده بولنلرى بيلديرمك
ايتترم . بواكدار مجموعه نك اصلاحي لزومى چوقدن برى كندني
حسن ايتديريوردى بناء عليه بوكا قرار و برمه كز بك مصيب
اولشدر . انجق بوايشى عصرى تمايلات ادبيه واجتماعيه ي حقيه
حسن واحساس ايده بيله جك اولان يكيله نوديع ايتك دهادو غيرو
اولازميدى ؟ بيرسكزكه بوندن چوق سنه اول (مکتب) مجموعه
موقوته سنى نشريله نده برمدت عالم اديانده چالشمش ايدم .
صورت تأسيسى و اوزمانك حركت ادبيه سنه سالم بر استقامت
و برمه مكه مقصور اولان خدمتى اخلاف طرفندن حقيه تقدير
ايديله مامش اولان (مکتب) كه هيئت تحريريه سى قليللرى يالكنز
فكريات و ادبيات عشقيه يانان كنجلاردن متشكلدى . باب عالي جاده سى
جوارنده كوچوك برسوقده كبرالديفمز اوفاجق بردكان اداره .
خانه مزى و دكانك اورتا سنه موضوع درت كوشه اوزونجه بر
ماصه ايله اطرافنده يارم دوزينه قادر صداليه بتون اشيا مزى
تشكيل ايدبيوردى . اقساملى اوراده طوبلانوب هميز يازدقلى مزى
اوقور و يازاجمىز شيلر حقنده مداوله افكار ايدردك . اوفقيز
اوطه جقدن ايجرى به منفعت خسيسه آياق باصامه شدى . هيچ
برعزم مکتبك قاج نسخه طبع اولنوب نه قدر صاتيديفنى ونه آلنوب
نويريلديكنى بيلمز ايدك ؛ اداره خصوصى تحرير ايشلريله مناسبتى
اوليان بريته مودوع ايدى . مجموعه نك ايتديكمز شكل و نفاستده
طبعي خصوصنه دقت ايتك شرطيله بوذات كيمسه به حساب و برمدن
هر شيئه تصرف ايدبيوردى .

خالد ضيا هر نسخه ده بر ظريف حكايه بولنديرر وعينى
زمانده سانسقريت ادبياتى حقنده كى تدقيقاته دوام ايدردى ؛ توفيق
فكرت ، محمد توفيق امضاسيله شعرل يازاردى ؛ احمد راسم ، فياض
قلميله معاونتدن كرى قالمازدى . خزينه فنون صاحبي فائق رشاد ،
ولديجلي ، مستعجاي زاده عصمت ، ذكى مغاضى ، اسماعيل صفا ،
عندليب امضالرى هان دايما كوريلور ونجيب عاصمك مجارلر و توركلر
حقنده واقفانه نشر ياتى و ابن الرشده دائر فلسفى مقالات بر برينى
تعقيب ايدردى . والحاصل صره ايله سليمان پاشا زاده سامى ، حسين
سبرت ، سلمان نظيف ، خليل اديب ، فائق عالي ، منمنلى زاده
طاهر وساثره كى اوزمانك هان بتون ارباب تفكرى مجموعه به
يازى يازمقده بر برلريله مسابقه ايدرلردى . آلدانما بورسهم سركده
براى كى شعر كز واردى . يالكنز جناب شهاب الدينك اسمى براز
تاخرله فقط يكي دوغان بركونش شعشمه سيله ظهور ايتشدى .
غالباً ، مکتبك اونونجي نسخه سنه دوغرو اداره خانه به

كوندربلن بر مکتوبك ايچندن «ترجيع خيال» و «تصوير جانان»
اسميريله ايكي منظومه سى چيقدى .

بوشهرلر اوزمان ايچون بوسبوتون يكي بر كسوه آلتنده
رقيق و تازه بر برديه خياليه ايدى . شيمدى به قدر بوقدر زينتلى
بر تصويرى ، بوبله آهنكدار كوزللكى ، بودرجه انجه و موفق
لسان ايله افاده به كيم مقتدر اولمش ايدى ؟

بو ايكي منظومه ايكي قيمتدار پرلانه كى مکتبك تاج
افتخارى ترين ايتدى . شهرضا ايچون يكي افقلىر آجيدى و ديه بيليرم كه
تاريخ اشعار مزده بر تجدد دونوى اولدى . اووقته قدر جناب
شهاب الدين طانيمايوردم يالكنز (طامات) اسمنده بر مجموعه
اشعارى اولديفنى بيليوردم .

(مکتب) ك اون بشنچى نسخه سى نشر ايديله مش ايدى كه رسمى
بروظيفه نى ادبياتله اشتغالدن منع ايتدى هيئت تحريريه رياستندن
چككدم . عندليكم و اوفكله هم فكر اولانلرك النده قالان مجموعه
كيت كيده مسلك اصليندن انحراف ايتديكندن اورانه يازى
يازاننده برر برر ثروت فنونه كچديلر و نهايت بش اون نسخه
صوكره انتشار ايدمه اولدى . ايشته مکتب رساله سنك
تكرار انتشار و تكامل بوضوطله واقع اولمش ايكن تورك تجدد
ادبياتى نارخننده حبيب بك بونى بوسبوتون باشقا شكلده كوسترمه شدر .
واقعا اوراده دنياوركه (صفحه ۵۱۱) « جنابك اصل شهرتى
« مکتب » رساله سيله باشلادى ، جدى بر علم مجموعه سى اولقى اوزره
چيقان بورسالة نك مؤسس و محررلرندن حسين جاهد بكه ،
(جاهد بك مکتب غزته سيله هيچ بر مناسبتى اولامش و رساله ده
بر سطر يازيسى چيقامه شدر) ، بركون برادرى حسين سعاد بك ،
« جناب ديه بر كنچ وار ، اى شعرلر يازيور ، غزته به درج
ايدرميسكز ؟ » ديمش و درج ايديلن بوشهرلر درخال اوتنده
برى ده نظر دقتى جلب ايتشدى . حتى كنچ بر بحريه ضابطى .
محمد رؤف ، هيچ طانيمايدينى مکتب محررلر به كوندرديكى حرارتلى
بر مکتوبده « جناب ، توركك اك بويوك شاعيدى ! » ديوردى .
(بولردخى مؤرخك ساحه خيائنده حصول بولاشدر) بو كنچ شاعر
« ثروت فنون » سرمحرر اديبى توفيق فكرتكه ده دقتى جلب
ايله دى . بر مصاحبه سنده ، اونك « مکتب » ده منتشر ايكي
شعرندن تقديرله بحث ايدبيوردى . « مع مافيه حبيب بك مکتبك
مؤسسلكنى يالكنز جاهد بكه ده بر اقامش . باقكز به مذكور
أترك توفيق فكرته عائد مبحثنده (صفحه ۵۲۳) ده نلر ايجاد
ايتشدر :

« اوصيراده مطبوعات عالملك منظره سى شويله ايدى : بر
طرفده بر مکتب غزته سى واردى . اولجه چوقق مجموعه سى
اولان و كندى كنديسنه سونوب كيدن بورسالة نى ، حسين جاهد ،
جاويد ، حسن عالي بككر جدى بر علم رساله موقوته سى حالنده
ديريلمك ايتيه ديلر (ا- ح) كچن بوذواتك بتون مکتب قوللكسيونده
هيچ برينك بر سطر يازيسنه تصادف اولوناماز .) بو مجموعه
« آنسيقايوپه دى » دن آلتش چيك اقتباسلرله انك انك غرب بيلكيلرى
نشر ايدبيور . عيني زمانده (جناب شهاب الدين) حسين سعاد

مکتب ایچون ده عینی حال واقع اولمشدی . کذاقرآنسه ده «حادثات سیاسیه و ادبیه» Les Annales politiques et littéraires نامی آلنده پک معروف واسکی بر مجموعه دخی کچنلرده عصری احتیاجاته توفیق مشرب ایتک لزومی حس ایتش و شیمدی بوسبوتون یکی بر طرزده آنتشاره باشلاشدر . اشته یکی اجتهاده نمونه اتخا ایتک ایسته دیکمز بو مجموعه نك کنجلردن مرکب بر هیئت ادبیه به تودیی مناسبتیه مشهور محررلردن پول بورژنك رساله مدیرینه یازدینی مکتوب بزم حالزه نه قدر توافقی ایدیور . باقیکن بعضی طرفلری خلاصه سزه نقل ایدیم :

یکیلره خوش آمدی تمناستک مؤثر اوله یلمسی ایچون نونک بعضی نصایحه مترافی اولماسی ایجاب ایدر . ایشته بنم اسلاف ایله اولان مناسباتک خاطره سمدر، که کندیمده بوله نصیحتلری ویره جک اقتدار اولدیفنی بکا افهام ایدیور . بونی شخصیه عاقد بر مثال ایله آکلانهیم . (بارهس) ک هنوز اسمی بیلیمدیکی زمانده اولنک بر رومانی ایچون (دهبا) غزته سنده نشر ایتدیکم مقاله دن دولای (تن) ک بکا قارشو کوستردیکی انفعالی و روحیه متعلق تدقیقاعده (بودلر) ی (فلور) درجه سنده کوستردیکمدن باشی ینه اونک بکایا پدینی سرزنشلی او تو میه جیم . شیهه سز (تن) ، «الم چیچکلری» شاعرینی تقدیر ایدیور . لکن اونی ایکنجی درجه ده بر شاعر هد ایدیور و فرانسه حساسیتی تاریخنده بو دهاء مجروحک برکون اشغال ایدجکی یوکسک موقی اصلا خاطریته کتیر میوردی . اونو تیوردی که بوندن اول کندبسنکده استاندال و میشله حقنده اظهار ایتدیکی حیرانیت (سنت بوو) ی متحیر ایتشدی و اوده وقتیه غلوب غزته سنده کوتدیکی رومانیک غیرتیه کندی استادی دو بووا نك تعجبی موجب اولمشدی . او دو بووا که ولته رنک مخاری مورده له نك شاتوبریانک آنالاسی حقنده یازدینی شو : «آلک میشه آغاجلرینه و دکزلرک کهنه ساحلرینه نقل ایتدیکی بیوک و الملی سر نه دیکدر» فقره سی آلتنه امضاسنی قویا یلیردی . بو مثللو عدم تفهملر ، یکیلر حقنده کی فکرلرنده اسکیلری پک احتیاطکار یا مالیدر . آرالرنده کی نقاط نظر اختلافی پک بو یوکدر . بو فرق اختلافک درین بر سبی واردر و صناعت حقنده همزه ، اختیار و کنج محررله ، یوکسک بر فکر ویریر، که اوده شودر : ادبیات یالکیز فکر ساحه سینه تعلق ایتمز و فکرک آزچوق مصنع بر حرکتی دکدر . ادبیات اونی ناصل جدی ، مرده ، دیندارانه دیبه جکدم ، سومک لازم ایسه او بولده و حیانتک کدرین وایچ طرفنه اشتراک ایتدیره رنک سوه نلرک بتون شخصنی علاقه دار ایدر . اسلاف تدقیق ایدرسه ک نسل جدیدده بو سبب عمیقک تربین و ترصیم احتیاجندن بشقه بر شی اولدیفنی حالده قدامده بو تربیناتک شخصه کوره ایضا اولندینی کورولور . اون سکیزیمجی عصرک محیط تفکرندن و اختلافک قانی حرکتندن چیقان کنجلرک نه به احتیاجلری واردر ؟ کندیلرینی بو قوراقلقدن قورتاراجق شعره و بو دهشتلردن تسلی ایدجک بر خیالیلکه :

کی امضالره بولم مقاله لری اراسنده بعضی شهرلرده کوریلیروردی . مکتب نه تام بر علم رساله سی ، نه تام بر ادبیات مجموعه سی ایدی . فقط بارز بر هویت کوستیریوردی : غربجیلیق « یویازیلر حبیب بکک ادبیات تاریخی یازدینی بر دورده خیلی مهم رول اوینایان بر رساله قوللکسبوننه برکه کوز آتق زهنتی بیه اختیار ایتمه مش اولدیفنی کوسترمنی ؟ بر دفعه جدی و دیگر دفعه غیر جدیدلکینه حکم ایتدیکی و غربجی دبه توصیف ایتدیکی مکتبک قرق سکیز صحیفه سندن یالکیز یدی سکیز صحیفه سی غرب ادبیاته تخصیص اولونمش ایدی . و علم وفته دائر مباحث هان مفقود ایدی . بز ینه صددمنه کللم : او زمان رومانیزمک الک بارلاق دورلرینی یاشایوردق ، چوق کچمدن سمبولیزم ظهور ایتدی . بو حرکات ادبیه نك تولید ایتدیکی مباحثات و مناقشات اوزاقدن تعقیب ایدیورم . بر مدت صوکره آوروپا به کیدوب چوق زمان اوراده قالدیمدن مملکتک حرکات فکر به سته بیگانه قالدیم . بو قدر اوزون مدت صکره شیمدی ادبیات عالنه تکرار قاریشمق هوسی ، بو برنوع کنجلکه عودت آرزوسی بنده ناصل حاصل اولدی ؟ بونی قسماً بودلر ترجمه لری نشر ایتک خصوصنده کی تشویق و اصرار یکزه مدبوم . ادبیاتک صوکر زمانلرده کسب ایتدیکی وسعت و اهمیت و شعرلرمنک وزن ملی آلنده کوستردیکی جاذب و دلفریب هیئت ایله یاواش یاواش کندیمده بر استیناس حس ایدیوردم . یکی و کنج ادبیاتی تمثیل ایدنلری ، ینه سزک واسطه کزله طایبشم ، و اونلرک مباحثه لری استماعم او نودولش کچلک خاطر لریک ایاغاسنه وسیله اولیوردی . خلاصه ، بتون بونلر و مختلف رسالده کوردیکمز تدقیق و تحلیللر ، صنعت و ادبیاته بنده یکیدن بر علاقه تولید ایتدی .

بو صورته زمانک اورتمش اولدیفنی رماد ، صدمات روزگار ایله صاورولهرق قلبده کی آتش هوس یکیدن پارلادی . بویکی موسمک ایلک چیچکلری آلنده یایله جق چوق شیر اولدیفنی کوردم . تکرار بولمه کیرمک ایچون حاضر لائق یازدقلمک ایکی اوچنی بر آرایه کتیرمک ، بتون طاغنیق افکارمی طویلامق ایچون ذهنی و قلبی زور لائق لازم ایدی .

ایشته عزیزم دوقنور ، بو صرده ایدی، که اجتهادک عصریشدیرلمسی موضوع بحث اولدی . بونی نه قادر آرزو ایتدی کیزی بکا آکلانیکمز و سزه یاردم ایتمی ایتدی کیز . بنده حس ایتدیکم بو یکی فونک تأثیری و چوق اسکی وقیمتی بر رفاقتک سوقیه بونی وعد ایتدم . انکار اولنه ماز که اسکیلرک یکیلرله آکلانماسی هر زمان قابل اولیور . حال بوکه یکیلر بو قادر قولایله آکلانمایه طرفدار کورونمیورلر . احتمال بونده حقلری ده واردر . زمان دائماً متحد ایدیور . بزده اسلاف کبی غزل و قصیده سرا اولقدن توحش ایتزی ایدک ؟ اسکی نسله منسوب اولانلرک بو ائتلافکیوانه طاورانیشی ، برازده کندیلرینی بر اقی ایستین حیاته دهها زیاده قوتله صدارلق ایتدکلرینی کوسترمنی ؟

ادبی رسائلک بوله کنجلشمکه میلی ایلک و صوکر اولمایه جقدنر .

شعر :

ماتمی استغراق

دوداقلرمده گل آجدی ایچمده کیرت ،
که آغلایور صولان ازهار یادکارک ایچون ؛
او پر حیات املی قلب نالامه گومدم ؛
ریاح شفقت آسرگاه گاه آلیر کوتورور
دوداقلرمده آچان کلری مزارک ایچون .

سنگ مزارک ایچون گل ینیشدیرن دوداغم
خوش دردمه برکشن جهنمدر ؛
ألوم عذابنی ذوق جنان ایله بسلر :
بانا بوحب مقدس لذید برسمدر

بایلدی غنجه شعرمده کی تبسم گل ،
دوداقلرمده مهیا نوالر اولدی اوگون .
گونش طبیعته بالین احتضار اولدی ،
نظرلرکه برابر سمالر اولدی اوگون .

بیانه گلمه ین آلامی قوجاقلایارق ،
نگاه یادکک آلتنده اولمک ایسته یورم .
جهان منهزنده مقدرات آغلار
جریحه می صاریبورکن سکوت مغرورم .

۱۵ ایلول ۱۹۰۵ فول قهستون عیبه الله جودت

روحانی کربلا ده

صوسزم تشنه لره صونمايه جان کوثرنی ،
نعم و نامه دکل ، نعمت انعامه آجم ؛
یاقدی یابراقلری کواکه سی آلتنده کیلر :
میوه سی دالین قیومش اولان بر آعاجم .
۱۹ آغستوس ۱۹۲۷ ه . ج .

دکلیدر ؟ مکتوبه ختام ویرمه دن اول شوراسنی تکرار
ایده یکه بز کندیمزک موقعی بیله کدن صکره کنجلمزکده
کنسیرینه ترتب ایدن وظیفه یی باشقانه درک ایله نسن قدیمک
ادبیاته ایشدکلری خدمتی انکک ایتمه لری (هله بکانه جناب
شباب الدین قارشی حق نسته نسته بولوشملری) ایجاب ایدر .
بو بزم خالصانه بر تمیزدر . بوندن دها آز خالصانه اوشان
دیگر بر تمیز ده یکیلره ترک موقع ایتمه دن اول اسکی یازی
آرقداشلر حظه اسکیمی کی بر عائله فکریه تشکیلی ایچون
اوزاتدیمز دست مودنک اونلر طرفندن حسن قبول کورمسیدر .
باقی چالیشق بزدن توفیق الله دندر .

مخلص قدیمکز

عالیشانه زاده اسماعیل حق

ایشته بر آنالانک بر (رونه) نک بر (خرسقیانلنک دهاسی) نک
سبب موفقیتی ! بو کتابلر بالخاصه الی سنه اول بر مورده لاله نک
ترقیات فکریه سنه اساس اولمش اولان قاعده علیهنده حرکت
ایدن بر نسل ایچون بر قوت تشکیلی ایدر . (تن) نکشا کردلری
ایچون (کرک بن و کرک بارهس) اونک تسکین اولنه میان
ده ترمنبزم اصولی بزه آرتق کفایت ایتمه که باشلابوردی .
بز آچاق و صوسزلقی حسن ایتدیکمز حیات فکریه ، صرضی
اشکالی ایچنده استاد حزی قورقوتان ، « الم چیچکلری » نده
قاووشیوردق . (تن) بر بودلر تأثیرنه قارشی بزی محافظه
ایتمه که بزه خدمت ایتدیکنی ظن ایدیوردی . حالوکه آلدانیوردی .
نپته کیم سنت بووده اوکافارشی و دویووا ایله مورله ده شاتور بر یانه
حیران اولانلره قارشی آلدانمشلردی . شبهه سز بویوکلری
طرفندن محکوم ایدیلن اثرلر حقنده کنجلمزک کوستردیکنی بو
شوق و خواهش اکثریتله مبالغه کارانه در و بویوکلری تماماً
طائیفاتی درجه سنه واریرسه غیرحق اولور . فقط ادبیانک
انکشافی ایچون بونک بر احتیاج ضروری و حیاتی اولدیفنی ده
صاقلامالیدر . اسکی فقط دویغو بر تمیزه کوره ادبیات ، جمعیتک
بر افاده سیدر و بو جمعیت ده بر نسلدن دیکرینه چابوجاق
دکیشدیکندن طبیعیدر ، که بکری بوش سنه - هایدی الی سنه
دیسم - فاصله ایله کنجلمز بویوکلرینک شیمسی مقدر بسله نمش .
حالا بسله نمکده اولدقلری اثرلر ایچنده کندی قلبلرینک سسنی
و فکرلرینک عکسلرینی بوله مازلر . کندیلرینه دها بکزه یین
و کندی حرث شخصیلری ایچون مبدأ حرکت اوله بیله جاک دیکر
اثرلری آرارلر . اولاییلرکه بر دفعه آلدانیلرلر . لیکن کیم
دیرکه بویا کیلمارلر ، یا کشفلر فیاض و ولود اولمایا جقدر . ویرژیل
« نینوس Ennius ک کو بره سندن ایچیلر چیقاردم » دیردی .
نیم کندی حسابنه ، بو نفا معلملردن بیله استفاده ایدیله جکانه
اوقادار اعتماد واردر ، که اونلرک یکی مساعی وجوده کتیردکلری
وقت جدیتلرینی و اثرلرنده چالیشان بر روحک موجودیتی
کورونجه نیم ایچون آکاشماسلر بیله یینه بولنره موانع ایقاعنه
راضی اوله مام . »

ایشته عزیزم ، عالم ادبیاتده بر موقع مخصوص اشغال
ایدن معروف فرانسیز انیسینک نسل جدید حقنده زبده مطالعاتی
بو مرکزده در . احوالده اجتهادکده احتیاجات جمعیته موافق
اوانسی ایچون آرتق تدبیرک دیکل کنجلمزک - طرز تفکر و
تلقی سندن استفاده ایتمه سی اقتضا ایدیور . بوندن ابتدا بر آز
عجیب و معتاد خلافنده کوروسلر بیله برکون ادبیاتمز ایچون
مفید اوله بیلرلر . بکا قالیرسه بویله عصری بر هیئت تحریرییه
تشکنه قدر بزم یایاجمزشی رساله نک شکل جدیدده ترتیب
و انتظامنک محافظه سنه دقت ایتک اولمیدر . شکسپیرک نه قدر
درین اولان شو شعری :

This above all, - to thine ownself be true .

« هر شیئک فوقنده کندی کندیکه قارشی دویغو »

حیات ادبییه یی اداره ایده جک اولان بتون اساساتی شامل